

SZÉKESFEHÉRVÁR

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Nádor-utca 7.
TELEFON-SZÁM: 119.
Hirdetések és előfizetési pénzek a kiadóhivatalba küldendők.

Felolós szerkesztő és kiadótulajdonos

FÉNYES LÁSZLÓ.

Előfizetési árak:
Egy évre 18 Kor. — Fél évre 8 K. — Negyedévre 4 K.
Egyes szám ára 10 fillér.
A lap megjelenik: Hétfőn, szombaton este 6 órakor.

Székesfehérvár

Kossuth Lajosról.

— A „Székesfehérvár” tudósítójától. —

A székesfővárostól a legkisebb közösgéj ünnepet ült tegnap Magyarország és az ünnepők sorában Székesfehérvár szab. kir. város közönsége méltó helyet foglal el. Impónáló nyugalommal folyt le az ünnepség, a melyről részletes tudósításaink töltik be ma a tudós legmagyobb részét.

Mielőtt a ünnepségek helyét engednünk, egy tényt kell konstatálnunk. Szomorú tény ez, de himondani való, okulású a kiket illet. Az ünnepélyen a polgárság teljes számban vett részt, csak a földművesek hiányoztak. A székesfehérvári földművesek, a kik csak nem is oly régen még függetlenségiek voltak. A fogatékos kulturájú emberek a néppárt magához hódította, mint a hogy a függetlenségi párt megrontja a néppárt lesz. A néppárt pedig dogmatikus cizmek alatt s til abécái udvarnak a főrendeknek kedveskedés a menyire csak lehetett, tartózkodott az ünnepségtől. Nem fáztunk kommentárt hozzá, csak a tényeket regisztráltuk.

Részletes tudósításaink a következők:

A nagy nap reggelén az ós koronázó város ünnepi szint öltött. Soha még ilyen zászlóerdő. Az utolsó kilvárosi házban is kőnn cingótt a nemzeti lobogó. A hatóság és állami épületeken kívül a püspöki palotán, az összes katonok lakházaiban, a ciszterciák klásterában ott volt a nemzeti trikolór. A Ferenczendi szerzeteseknek azonban nem volt zászlajuk. A városházán és a megye székházán, a város, illetve a megye színeit viselő lobogókat is kitzették.

Reggeli 5 órakor már ropogtak a mozarágyúk és a Délivásut zenekara, hazafias dalokat játszva, járta be az egész várost.

A dísz-köszgyülés.

Az ünnepségnek hivatalos aktusa, de egyszersmind legkiemelkedőbb pontja volt Székesfehérvár szab. kir. város dísz-köszgyűlése. A bizottsági tagok jóformán teljes számmal jelentek meg, míg a közönség részére fenntartott csekély hely nem fogadhatta be a nagyszámu érdeklődőket.

Pont 10 órakor, zajos éljenések közt lépett ki a polgármesteri szobából báró Fidák Pál főispán díszmagyarban.

A főispán elfoglalta elnöki széket és a gyűlést a következő, nagyhatást keltett, eszmékben gazdag beszéddel nyitotta meg: Igen tisztelt törvényhatósági rendkívüli Köszgyűlés!

Szeretet a haza iránt, megbecsülés a polgári, politikai és nemzeti szabadságnak birta rá a városi hatóságot, hogy a mai napot Kossuth Lajos születés napjának 100 ik é.fordulóját rendkívüli köszgyűlést tartásával megünnepelje és hogy felszólítsa a törvényhatóság érdemű főjegyűjét, hogy emlékeztetésben varázsolja újabb előbbik azon magasan kiemelkedő történelmi alakot, kinek homlokát a szabadság és nemzeti érzés felébredése pirkadásának aureolája övesi körül. Engedje meg a t. Törvényhatóságot, hogy a mai ünnepség horderejének megfontolására rövid visszapillantást vessék a magyar

társadalmi és politikai viszonyokra és Kossuth Lajos gyermek- és ifjúkorára.

A magyar számban kevés, java nem itthon, kik itthon, nem együtt. És ezért is nem vonhatta ki magát azon törvény alól, mely egyformán ural természetét és történelmét: hogy a gyengélt elnyomja az erős. El is nyomták a magyart, önállóságát megintatták és örendelkezési jogát megnyirbálták, szabadságát megcsontították Veszendőben volt. Európa civilizációjának védserege anyyira meg volt ingatra, hogy úgy látszott, hogy a magyar faj már csak a történelem és a jövőben nem lesz. De az isteni gondviselés a mily bölcs, oly igazságos is. Nemzet, mely századokon át másokért ontott vért, megérdemli, hogy saját magának is éljen. Forrást elhojtatt kőszikla, sár, salak, azonban ha vize kifogyhatatlan, előbb-utóbb szétveti a kősziklát, sárolt és salaktól megtisztulva felszökik magasan az ég felé. Az a nemzet, melyben él hazaszeret és önbizalom, azt elnyomni lehet ugyan egy időre, de elemi erővel ki fog törni a forró hazaszeret és mindenkor diadalmaskodik föl Ez a hazaszeret öntudat hiányzott ekkorában a magyarra. Nem volt bennünk öszertartás, nem volt meg az együvé tartandóság érzete. De jött Széchenyi, Wesselyényi, Kossuth és mások, mind szellemi óriás, kik felbuzsítotték a nemzetben óriás szabadság-érzetet. Iken nagy idők emlékeit fogja a főjegyű úr felidézni emlékeiben.

A főispán ünnepi megnyitója lelkes benyomást keltett, mit a szívből jövő éljenések bizonyították, a melyek szűnni nem akartak.

Ekkor felemelkedett Tóbi István a város főjegyűje és kitűnő előadással, sürd éljenésektől megszakitva mondotta el a következő hazafias szellemű, ötletes szónoki művet:

Méltóságos Főispán ur!

Milyen tisztelt díszköszgyűlés!

Nemzeti nagyletre s évszázadokon keresztül messze jövőbe nyúló lenmaradásra csak azon nép tarthat igényt, mely megbecsüli múltját s káris kegyellett őrzi emlékeit azon nagy férfiaknak, kik eregete kitzöltek s fáradtak. Erre tanít bennünket a tapasztalat, erre ösztönöz bennünket a magyar emberrel vége szellett hazaszeretete, minden szép és nemesért lelkesedni tudó fogakonyasága.

Ha van emberi nagyság, mely érdemes arra, hogy egy nemzet kebelét hálfázatra adgassa, ha van emberi nagyság, mely hervadhatlan érdemeket szerzett arra, hogy emléke nemzedékről-nemzedékre megörzítessék s tisztelőben tartassék, — ugy bizonyára Kossuth Lajos nagy hazánkba az, ki erre kiváló módon érdemessé tette magát. Hazaszeretet vala az — mondja Eötvös — mi szívet betöltte, de nem a jelen, mely szomoruan álla előtte, nem a jövő, mely oly keveset ígért, népének multja vala a mi szívet fölobogattá

Ezen nagy szellem, ezen kimagasló történelmi alak születésének 100-ik évfordulóját ünnepeli ma az egész ország. ünneplik a vármegyék, városok s községek, hogy a lelkesedés szent tüzet lángra gyújtás és tennet lobogtassák azon nagy férfi emléke iránt, kik egész életet a tehetségének minden erejét a magyar nemzet felvirágzásá s boldogulására szentelték.

Az országzserete megnyilatkozott lelkesedése a hazaszeretet megszentelt érzélete hozott bennünket is ma ide ösze, hogy ezen óskirályi város közönsége képviselőleiben a bizottsági testület szintén terjja nagyvonalú hálfáját a halhatatlan nagy férfi iránt.

Mi volt nekünk Kossuth Lajos?

E kérdésnél lehetetlen, hogy rövid visszapillantást ne vessünk azon korra, mely az ő szereplését megelőzte.

Állami életünk akkor s alkotmányunk el volt tiporva, mert az önkényuralom járma alatt nyögött a nemzet, — az ország idegen államnak volt gyarmatos; — a szellemi élet fejlődését pedig lenyugoztarta a szabadság gyűlölettel ellensége a cenzura; — kereskedelmünk s iparunk fejletlen volt, ennek előnyeit is a külföld elrekte, iradolom, tudomány és szépművészetek bőlecsőkben szenderegtek gyermek-álmaikat.

Egységes nemzetről, azon időről szólván, nem is beszélhetünk, mert a nemzet két egymástól éles választássalakult elkülönített osztályra volt osztva, egyik volt főúri osztály s a nemesség, minden kiváltságának s jognak birtokosa, — másik osztály volt a jobbágyság, mely minden jog osztálytól meg volt fosztva s a földesúri hatalom alatt gnyárvéde végezte szolgáló munkáját.

Ily állami élet s ily társadalmi viszonyok közt egy valódi nagyság, egy szellemőriás, egy újkorú apostol kellett ahhoz, hogy a nemzetet félrázza fásult közönyösségből, öntudatra ébressze s a tettek mezéjére ragadja az elalált nemzetet.

Hála a Gondviselésnek, hogy szerzetelt hazánkat s nemzetünket nem hagyta a tepedés ingorányalban elmerlteni, hanem Kossuth Lajos személyében küldött ely férfit, aki lángoló hazaszeretete, ragyogó szellemi fensége, látnoki lehetősége s elragadó ékeszolásának bővös hatalmával megteremtette az átalakulás nagy művét és ő rendihellen akaraterejének s bámulálat gorjesztó tettejének következménye volt az, hogy megvezelték az 1848-ik évi érvények, melyek alapkövek lettek az új Magyarország megteremtésének.

Ezek szerint Kossuth Lajos nagy nevűvér fiúzódnak: a rendi alkotmány elbőrlése, — az országgyűlési követeknek népképviselet alapján való választása, — a felelős miniszterium megalakítása, — a közös teherviselés kimondása, — az ósíg elbőrlése, — Magyarország és Erdély egyesítése, — a vallás szabad gyakorlása — s a saját szabaddá tételének törvénybe iktatása, melyek mindenike oly nagy fontossággal bír, miszerint elég lett volna köztől egy, hogy részére a halhatatlanságot biztosítsa. — Gyümölcs a honfittet, mely csak ott terem, hol napkint te ragyogz dísz honzercelem! — mondja Mindszenti Gedon.

Hogy fenköli lelke általában minő magasztos eszmékkel volt eltele, elég megemlíteni azt, hogy azon zászlót lobogtatta folyton a nemzet előtt, melyre a szabadság, egyenlőség s testvériség elvei voltak leírva, minek következménye lett az, hogy az szólia felöltözté az ország, — az egyenlőségben megizsanyarvta önállóságát, — az egyenlőségben megizsanyarvta az ország, — a testvériségben pedig egyért olvadat az egész nemzet, úgy hogy ma már nincs különbség nemis, polgár és jobbágy között.

Országra szóló munkásságát pedig megkoronázta az, hogy töltöiben nem vesztelte őt soha az anyagi érdek, sőt még az a gondolat sem foglalkoztatta, hogy a nemzet osztatlan hálfája kiséri honaloktól törökösöit, Kölcseyvel tartott ő, a ki azt mondá: Hálfárt tenni jót még uszorától is kitellik. — Hanem az anyagi érdek helyett az édes haza fűve s boldogsága iránti határtalan lelkesedés őrszotta el az egész valóját s öntött bele kitartó erőt, hogy lankadatlan tevékenységével véghezvethesse lázas munkáját.

Midőn a nagy átalakulás megtörtént, midőn a

kelle hagyni hazáját, idegen földön kelle leélni hátralevő hosszú életét, úgy hogy senkire sem illenek rés Lichtenberg szavai jobban, mint ő res: Ugy járnak a nagy emberek, mint az építész, ha a palota elkészült, úgy éppen nem, vagy csak nehezen nyerne bebocsátást! — De ő számvetésében is megmaradt magyarnak, szíve ott is a hazáért égett a vérszót.

Most hogy a nagy szellem emlékecskének 100-ik évfordulóját áll az ország, kiemelkedik a nemzet a mindennapi élet folyásából, felújulnak előtt a múlt idők emlékei, újból átéli a nagy korokat, melyet Kossuth Lajos teremtet, csodálatos szemléli küzdelmeinek sikerét, hátaltel kebelrel tekint mindazon nagy vívmányokra, miket egyedül neki köszönhet a búsza önszettel valja ma mindenki, hogy Kossuth Lajos nem egyszék, nek egy párt tulajdon, hanem minden igaz magyar ember, egész szeretettel használ!

De a lelkesedés e magára csapongó lángjai közé belevegult a féjő érzet egy nem is az t. i. hogy miré fejlődhetett volna az ország a mily nagyra nőhetett volna a nemzet, ha ő mindvégig köztünk élhetett volna a lángelméjének erejéig, ha a fegyelme sikerét, hátaltel kebelrel tekint mindazon nagy vívmányokra, miket egyedül neki köszönhet a búsza önszettel valja ma mindenki, hogy Kossuth Lajos nem egyszék, nek egy párt tulajdon, hanem minden igaz magyar ember, egész szeretettel használ!

Most pedig bucsút vesek Tőled te nagy szellem, ki még az enyészet határain túl is feléink fordulva boldogságot líhész hazánk a nemzetünk felé, — úgy gond oszarnokban is gondos érdeklődésé tárgyát képei honi viszonyaink fejlődése s igaz lelkek még a túlvilágon is érpedve csing sorunk felett.

Legyen áldott emlékéd, legyen örökre bevésve Neved minden magyar szívébe, úgy hogy annak még csak emlékezők is a kgyeletes hálaérzet dagassza minden honfi kebelét!

Az ég áldása legyen drága hasáúnok, e sokat szenvedett nemzet!

A főjegyző végzavaival ímés felhangzott a városi közgyűlésnek szokatlan sűrű taps, akár az ország törvényhozásában. A tapsokba vegyültek a zugó éljenzések, a gratulációk siettek a főjegyző jobbát megszerint, első sorban maga a főispán.

Báró Fűdh Pál főispán most azon indítvánnyal járult a közgyűlés elé, hogy Tóth István főjegyző mák ékes beszéde egész terjedelmében vétessek fel a jegyzőkönyvbe.

Dr. Sára Gyula a maga részéről ezt szívesen fogadja, de kéri, hogy a főispán megnyitója is szóról-szóra jegyzőkönyvbe iktatassék.

Mindkét javaslat egyhangul elfogadtatván, a főispán a jegyzőkönyv hitelesítésére dr. Ráda Lajos és dr. Sára Gyula urakat kérte fel.

Mielőtt még a gyűlés feloszlott volna, br. Fűdh Pál főispán, a következő zárszóval élt:

Igen tisztelt Közgyűlés!
Szemünk előtt elvonult a multnak nagy kora és nagy embere. Lelkesedjünk a multk emlékei, de tanuljunk és okajunk azon, hasznajunk től tapasztalatainkat úgy, hogy a jövőt biztosíjuk. Szabadság után végződtak előidők, eszu végjellemt a magyar nemzetet, de meg volt a magyar nemzet jellemvonásában a szabadság-szeretlet mellett a törvény tisztelet. Mert a törvény csak látszólag korlátozza a szabadságot úgy, mint a föld körülvevő gyökereket, de székségek annak életére és fejlődésére. A gyökereket körülveszi a föld, de egyben erőt is így osztotta meg mindenkori a magyar nemzet a seregszereplés a dinasztia, a magyar király mindenkori elválaszthatlan része a nemzetnek. Azért, midőn azaz zárom be az ílést, hogy áldja meg az Isten nemzetünket a jövőben is, tesszen ezt azon fohász-szerű kívánsággal:
Éljen a magyar Király!
Éljen a magyar Nemzet!
A főispánt újból megjeljenesték.

A protestánsok ünnepe.
A székesfehérvári ev. református és ág. evangélikus hitközségek együttesen adóztak Kossuth Lajos emlékének.
D. a. 11 órákor az ev. ref. templom

szatulva volt községgel, köztük a város legelőkelőbb hölgyei és a hatóságok képviselői.

Az istentiszteletet Gáncs Jenő ág. ev. lelkész tartotta.

Az alkalmi szent beszédet Kutassy Dezso ev. ref. lelkész mondotta. Igen szépen fejtegette Kossuth Lajos politikai és történelmi szereplését, főleg azokat az elővételni érdemeiket, melyeket a nemzet szabadságsága biztosításával szerzett. A fiatal pap búsza lehet mák sikerére.

A felvonulás.

Déli 12 órákor jóformán a város összes útszeteit bezárták, de 3 órára már egyetlen bolt sem volt nyitva.

Ekkor már megindult a hőmpolygó áradat a vásártér felé, a küldöttségek, testületek, egyesületek, csoportonként vonultak a szépen felszított igazságügyi palota mögötti térre. Azt lehet mondani, hogy ilt volt az egész város.

4 órára a testületek sorrendbe állotak és a nemzet a Délivasut műhely zenekarának Rákóczy-indulója mellett indult meg a Nádor-utca felé a következő sorrendben. Elöl két városi lovasrendőr, az önkéntes tüzoltók testülete, oldalukon a civilben lévő főparancsnokukkal Reá István főkapitányal, a ki maga tartotta fenn a rendet. A tüzoltók után a következők jöttek: az egyesített székesfehérvári dalárdák a székesfehérvári 48-as honvédek Gánczy Flóris vezetésé alatt, a városi tisztikar, a megyei tisztikar, a városi képviselőtestület, az ügyvédi kamara, a helybeli középiskolák tanárai, a székesfehérvári tanítók testülete gróf Festetics Bónó vezetésével, a Függetlenségi kör, a kath. legényegylet a kereskedelmi csarnok, a tisztviselők Ottlona, a kereskedők egyesülete, a tóvárosi olvasókör, a palotavárosi olvasókör, az Első palotavárosi magyar asztaltársaság, a felővárosi olvasókör, a Kossuth Lajos asztaltársaság, az Egyenlőség asztaltársaság, a középiskolák tanuló ifjusága a Hazai Biztosító Társaság székesfehérvári Függetlenségének hivatalnokai, az Ipartestület; a kőművesek, ácsok és kőfaragók önképzőköre, az „Első székesfehérvári betegsegélyző egylet”, a Délivasut műhely tisztikara, Szent-Donáth egylet, végül a Felmayer gyári tüzoltók és a gyár munkásai.

Az itt elősoroltakhoz több ezerre menő tömeg csatlakozott és a menet a Nádor-utcán, Városházterén, Kossuth-utcán, Megyeterén, Budai-uton és Apáczá-utczán ért a Polgári Lövöldébe, a hol szívesen hemzszgett az örüsi népség.

A merre a menet haladt az összes gózlámpákat meggyújtották.

A lövöldés ünnepe

A Polgári Lövöldében a megállapított program szerint, az ünnepély d. u. 5 órákor vette kezdetét Erkel Hymnusával, melyet az egyesített dalárdák adtak elő nagytiszekkel.

Hedrik József a déli vasúti dalárda tagja szavaltá el ezután Móra István „Kossuth” című költeményét igen temperamentumosan. Szívesen megjeljenesték. Ezután ímés a dalárdák énekeiket együttesen, előadván Papp Zoltán „Kossuth Hymnus”-át.

Ekkor köv. tevezett az ünnepség főembénye: Kenessey Gyula ügyvéd emlébeszéde. A szép szál férfi megjelenése is mák kellemesen hatott és midőn megszólalt erőes hangja, hatalmas beszédét sűrű éljenzések szakították meg. A beszédet a következőkben adjuk:

Mélyen tisztelt ünnepély közönség!
Még nem született meg az az ajak, még nem öntetett érbe az az írótló, mely Kossuth Lajos az ő teljes nagyságában méltani képes lett volna. Olyan az ő élete pályája a bölcsőtől a sírig,

mint a fényes, ragyogó nap, mely élet, világit, tisztul és megtermékenyit.

Mi, az ukör gyermekei hátaltel csodájuk az ő nagyságát, szellemének fenségét és érzéket, hogy ami az elikkédt vándorzik a sivatagban földtalál forrás, ugyanaz minden igaz magyarnak az ő emléke, az ő Nagy szellemé által megtermékenyített eszmék lárháza: tádtó, vizsgálato reményt keltő, erőt adó, lélekelémelő!

Valahánykor Kossuth Lajos emlékecséről van szó, mindig nagyot dobban Magyarország szíve, mert minden róla való megemlékezés hálával és szeretettel teljes.

A magyar nép elnevezte Kossuth Lajost édes apjának, mert tudja, mert érzí, hogy rajta kívül nem volt egyetlen fia sem e hazának, aki oly forró, oly igazán, oly önzeltelen szeretete volna a magyar hazát és benne a magyart népet.

Mennyi hála, mennyi szeretet, mekkora ragaszkodás van kifejezve ebben a két szóban: Kossuth apánk! Mílló néz Kossuth Lajoshoz, mílló elnevezés a magyar néphöz, Amzal az elnevezésel a magyar nép hálása szíve, igaz szeretete, egészséges fölfoggása Kossuth Lajos nevet Magyarországi történetének legfényesebb lapjára írta be a leghasznos, legmegtanadóbb emléket állította föl számára, mert örökké él, minden magyar szívében.

Mai napon a magyar nemzet édes apjának Kossuth Lajosnak 100-ik születés napját ünnepelejt. Nagy ünneppap ez nekünk magyarnak tisztelt község, mert ma száz éve annak, hogy megszületett a magyar szabadság megvédője!

Mit mondhatsz én, e nemzet igénytelen fia, önöknek újat Kossuth Lajosról e nagy ünnepen? Hiszen minden igaz magyarnak lelkébe van vésvé az ő magasztos alakja és minden igaz magyar tudja, hogy mi történt a szemlén-megyéi monoki kis bölcsőtől a tarini nagy koporsóig.

Egy dicsőséges harc Magyarországi függetlenségéért, a magyar nép szabadságáért és jólétéért. Oh de azt elmondani, hogy micsoda lángoló lélek, milyen világitó elme, milyen önzeltelen férfui kebel volt az, aki ama dicső harcot megvívta, — elmondani azt, hogy mit átküldött, mit szenvedett értünk az a nagy ember, — elmondani azt, hogy ahhoz a harchoz a magyar nemzetnek mennyi dicsőség, öröme és bánata fűződik, az én gyarlóságomat föltitmulja.

De abból a lelkesedésből, melyet örömmel látok az önk arcától leragyni és abból a hitemből, hogy amit Kossuth Lajosról beszélek, azt minden magyar ember örömmel hallgatja, bátor-ságot meritek arra, hogy a nagy magyarról, ha nem is hozzá méltóan, de igaz, őszinte érzéssel és lelkesedéssel megemlékezzünk.

Tisztelt ünnepély közönség! Ezelőtt 100 évvel, amikor Kossuth Lajos megszületett, Magyarországi az ott volt nyomva. Az akkori alkotmány szerint csak a nemes emberek volt szavazati joga, — a nép pedig fizette az adót és adta a katonát. Ebből a kettőből már az akkori kormány is mindig sokat kért. A nemesség ugyan az országgyűléseken jgyekezett a nép terhein könnyíteni, küzdött a kormány követeléséi ellen, — de nehogy a követek valamit sokat akadékoskodjanak, a kormány úgy segített a dolgot, hogy vagy igen ritkán, vagy éppen nem hívott össze országgyűlést, hanem önkényileg szedte az adót és katonát.

A magyar közteljes jelsei a kormányzások kizárattak és a magyar kormányhivatalok részben idegenekkel, részben alig ismert olyan egyénekkel töltek be, akik hivatalról, címekért, kinttelésekkért minden alkotmányos dolog elkövetésére képesek voltak Ehhez járult még, hogy a hivatalos nyelv nem a magyar, hanem a holt latin nyelv volt. A kormány ugyan legjobban szeretete volna behozni a német nyelvet, de azon a tablórról bölcsesség úgy fogott ki, hogy szívesen ragaszkodott a latin nyelvhez.

Ámde megáldotta az Isten ezt a nemzetet lelkes magyarral. Csokonay, a Kisfaludyak, Berzeznicyk, Czuczorok és a küllő király Vörösmarty írórtak a nemzetet szendergéséből. A magyar írók lelkesedése érszertfogó hatott a politikai életre is. Alkotmányos életünk védőbástyái a vármegyék, erélyes hangu írórtakban kezdtek kö-

vetelni a kormánytól az országgyűlés összehívására. Az ellenzék minden vonalon erősen szervezkedett.

Akkor tört fel Magyarország politikai agón, Zemplén vármegye gyűlési termében, egy halvány ifjú alakjában egy ragyogó oszillog, mely onnan a távol északra felé berillgött az egész országot. Ez a fényes csillag Kosuth Lajos volt.

Soham volt Magyarország közölete oly gazdag nagy férfiakban, mint az 1848 évi eseményeket megelőző évtizedekben. De Kosuth Lajos alkaja valamennyi közül kimagaslak. Az ország első vármegyéjében Pestvármegye gyűlési termében már meghódította ékeszólásával a nemzet ifjúságát. A kormány megijedt attól a fényes világosságtól, mely az O nagy szelleméből kiugrázott. Elfogatta, elítélte, selyes bírónőbe záratta. De a nagy szellemet a bírton bízható levegője nemhogy megtörte volna, hanem miként a drága gyémánt a bányás moosarai fenekeiről, csak annál ragyogóbban tört elő. Az országgyűlésben mint Pestvármegye követé már az ellenzék, 1848 tavaszán pedig már az egész nemzet vezére lett.

A nemzet vezérévé tették: lángoló hazaszeretete, ragyogó szónoki tehetsége, nagy tudása és a népszabadságért való onszellen és kitartó küzdelme. És milyen nemes, milyen teunkölt volt az a küzdelem! Talán nem is küzdelem volt az, hanem a szabadság, egyenlőség, testvériség hivallásának szeretettel való terjesztése. Hiszen O nem idegen eszmék segítségével, nem vérsádozalattal tette a magyar népet szabadná, hanem az észterés magyar alkotmány szelleméből kiindulva, szívének egész meglővel arról győzte meg a régi alkotmány bástyáin belül örökös magyar nemességét, hogy mi mint kis nemzet csak egy tarthatjuk lenni, csak egy védelhetjük meg alkotmányos szabadságunkat, ha az alkotmány kapuit megnyitjuk a magyar nép számára és azt a népet, mely oly sok drága kincsetek forrása, mint szabad testvérfuruk, szeretettel befogadjuk, ha egyenlő jogu, egységes magyar nemzet leszünk.

Nem veti O el senkitől semmit, de milliókat adott sokat. Azért volt az O győzelme teljes és igaz győzelem.

A hazá, az alkotmány védelme sokszor leggyverre szolgáltotta a magyart, de fájdalom! a régebbi szabadságharcokban soham értelt egyet a nemzet, Belvizály, pártokodás volt a magyar állat. Kosuth Lajos nagy szelleme kellett ahhoz, hogy 1848-ban egygyé olvasztotta a nemzetet. Nem pártviszály, nem szakadás, hanem idegen ármány, idegen zsarnokság csavarát ki kezdteknél győzelmehez szokott leggyereinek.

A vad kózkók palkója egyidőre letiporta a magyart, de a Kosuth által hirdettet eszmüket nem volt képes kiirtani szíveinkből semmiféle zsarnokság, semmiféle hatalom.

Tisztelet ünneplő közönség! A világ története azt tanítja, hogy minden nagy eszmének, mely a népek javára és boldogulására kinyilatkoztatott, minden nemes harcznak, mely a népszabadságot megvívott, mindenkori mag voltak a maga martirjai. De talán egy sem követelt annyi martirt, mint az 1848/49-iki szabadsághar az mi kis nemzetünk, — pedig jogosab és igazabb harc sohamen vivalott.

A sok jellelen sir füllött fájdalommal szokogott a nemzet és áhítattal tekintett a szabadságharc legnagyobb élő martirjára, mert ott a távoli száműzetésben benne a legforróbb hazaszeretnek, a valódi szabadsághősnek, az elvitésgnek, a politikai követkészséggnek és az onszellen hazaságnak kimagasló példányképet oszadt. Valóban ilyen volt Kosuth, bölcsőjéti koporsójáig.

És látják önk, amint az a néma koporsó a gözköcs gyors kerekén herobogott az ország szívébe? Látják azt a rengőse néptömeget, mely az ország határától a fővárosig meg a nyit pályálatet is elözönölte? Ki rendelte oda a gyászfelvonulást a magyar népet? Nem rendezte azt a gyászfelvonulást senki, nem lehet olyat embernek rendezni, olyan gyászpompát csak egy egész nemzet szeretete képes kifejtetni.

Vagy talán a néma koporsó szóalt meg, mint egykoron lakója, akinek egy szávara legyerve állott a nemzet és kínosai halommal vitte a hazátólára és amikor az a nagy halott azt mondotta: Leborulok

a nemzet nagysága előtt! Talán azt mondotta az a koporsó: Sokáig vártatok ugye, ime megjött és most a nemzet borult le az ő nagysága előtt! — Legyen áldott emléke örökké!

A pompás szónoki művet nagy lelkesedés követte és ugyancsak százaféle tüdőzölték a szónokot.

A dalárdák két éneke után, Jakob Ferenc szavalta el csinosan Petöfi „Hazánk” című versét és végül Egressy szózátát énekeltek az egyesült dalárdák, melyek ma nagy sikert és strú ovációkat arattak.

Az óriási közönség késő estig künn maradt a Lövdőben.

Az orth. isr. ünnepe.

D. u. 6 órakor az orthodox izr. templomban a szokásos péntek esti isteni tiszteltet folyamán *Schweizer* Herman főrabbi tartott hazafias alkalmi beszédet Kosuth Lajos emlékezetéről. Dicsőítette benne a nagy államférfut, a ki a polgárokat nemcsak társadalmilag, de vallásilag is egyenjogúakká tette. A csengő magyarsággal előadott beszéd általános tetszésben részesült.

A kivilágítás.

Esti 7 órakor a város pazar fényben izzott. Elkézdve a belváros, Ligetsor és Vörösmarty-tér legszebb házaitól egész a külvárosok legutolsó viskójáig, minden ablak ki volt világítva. Egy mindenre figyelő statisztikus azt is kiszámította, hogy ezen este legalább 30.000 gyertya égett el, minimum 4000 korona értékben.

Gazdag világításukkal tünnek ki: a Magyar Király szálloda és erkélye sűrű gázlámpáival; a polgári lövdő, kereskedelmi Csarnok helyiségei; a ciszterciák klastroma, a püspöki palota, a városház, a megyei székház, a tüzoltó őrtanya, az igazságügyi palota, Havranek Antal és dr. Löwy Károly lakásaik, a Schubert és Schlesinger cég kirakata.

A teljes viilágításban levő utcákon és tereken hópölyögött a néparadat, még a kocsui-utakon is. Szemeink előtt voltak a város legszebb hölgyei, de az ő boldogságuk nem volt tökéletes. Alig láthatnak egy-egy nyalka katonatisztet, mert a tiszt uraktól a mai napon elvetették a kimenőt legfelsőbb hatóságai. A kaszárnyákban „Bereitschaft”-ban álltak, nem mintha zavartól féltek volna, hanem hogy mindenki otthon maradjon.

A kivilágítás némely helyeken egész éjjel tartott, mintegy mementojuál a lefolyt szép nap emlékének.

A bankett.

Este 1/8-kor a Polgári Lövdőben vagy 250 terítők népbankett volt, 60 kros terítékekkel. Igazi népbankett volt, jelen lévén ott a város tisztviselői, az ugynevezett „lateiner” osztály nagy képviselőite, kereskedők, iparosok, segítédek. A lakomán valóságilag fényt nyujtott az 1848-iki nagy napok igazán élő tableauja. Ugyanis a vacsorán az asztalfelől ültek a székesfehérvári 48-as honvédek, mint a rendezőség vendégei.

A hivatalos ünnepi felkőszöntőt *Erdőssy* Bódog főgymnáziumi tanár tartotta. Erdőssy valódi szónoki tehetséggel megáldott férfiú. Előadói modora, ügyi organuma, egyaránt kitűnő. Leikes éjzenésekké megszokhatta mondotta el a következő lendületes beszédet:

Milyen tisztelet ünneplő közönség!

Legyen az első szó, melyet önkököz intések azon igaz, benső tiszteletem kifejezője, melyet a mai tünnepe és város polgárai iránt érzek. Tisztelettel hajtom meg fejem a lefolyt tünnepről Székesfehérvár polgárai előtt, mert tünneplünk méltó volt a nagy Ünneplézés és méltó a magyar város magyar lakóinak.

Kosuth Lajos beszédeit s azokról az egykorú főjölgyéseket olvasva, kétféleképpen próbáltam megmagyarázni azt a varázslatos hatást, melyet szóköl-

laival hallgatóságában keltett. Vagy a saját eszméit, gondolatát és érzését hirdeti a magyabó okával a hallgatóság élméjét magának költve, hallgatót egytől-gyöt gondolkodni, eszméire rátámasztani egytől-gyöt kényserit, vagy pedig föl-szólal előt hallgatóság előtt, melyből minden egyesnek egyáltalán ugyanazok a gondolatok forrnak, lelkében ugyanazok az érzések ribrikákn s mind-egyiknek szívét ugyanazok az indulatok hozzák megszébe dobogásra s az ilyen egy gondolatban forrongó, egy eszméért vágydó, egy érzésben ugyanazon indulatban egy hallgatóság előtt (főll) Kosuth Lajos s egyszerre kimondja a szót, melyet mindouki keresett, megoszalattja a hangot, a mely után mindenki vágydott. Csodálatos hatás, igézet az, melyet Kosuth ilyenkor keltett.

Nem volna méltatlan a mai tünnephez, nem illenék hozzá, ha önkököz beszéve tisztelet polgár-terásim, kik a mai tünnepe zárószavának elmondását bizták reám, Kosuth Lajost próbálnék követni, a szónokok ezen mintaképeit utánozni. Láttam az tünnepi menetet, hallottam a sokaság harmonikus zugsáát, — tudom mit jelentett; észleltem, hogy dobban össze ma a mákor elküldött, társadalmi vallási, vagyoni, politikai keretekkel elválasztott magyarok szíve erős, hatalmas testvéri szeretetben, — tudom miért történt; az önk szemből ugyanazon gondolatok csillognak felém, az önk arcaán ugyanazok az érzések rajzódnak le, — tudom gondolatukat, szíveiben a vér ugyanazon érzésekkől hullámzik. Ha nekem az Isten most egy félóraa Kosuth Lajos hangját, Kosuth Lajos szavát ide költsézném, nem a dicsőítés, nem hivallkodásból, hanem, hogy a mit érzünk hiven elmondhasunk, akkor meghallanák önk hangomban a harag kondulását, mely főtlenül érzéskül mély-séget, hallanak az erdő zugsáát, mely rajzólna gondolataink önhangját, fölszendülne hangomban az érzékült búszke rítáása, ha hiven mondanám öntünkét lelkeseidestnek, kihallanék hangomból a tárogató mélabus szavát, ha igazán tudnám elmondani bánatunk, szomorúságunk okait. Ha az én ajkamat a magyar Géníusz mostan meghihletné, hogy rátaláljak a szóra, hogy kimondjam a mondatot, mely valamenyitnek elmájében meg van. Volna abban öröm, dicsőség önzert, nagy erős szeretet, kibeszéget, remény is, de volna fájdalom, keserűség, köny is.

Nem az én dolgom most Kosuth Lajos életét leírni, nem hivatásom, hogy nagyságot méltasom. Bámullattal ismerte el a nagyságot az egykor egész művelt világ s hódolatot fogtak beszélni a nagyságról késő századok múlva is a történelem lapjai. De talán nem vétek a mai tünnep hangulata ellen, ha megmondom, hogy minden magyar szemében, mely tulajdonságában és mely tetteiben legnagyobb Kosuth. Óriás volt, mint államférfi, csudálatos volt mint szónok, de legnagyobb volt, mint hazafi. Nálánál e földet, még magyar hazánkat, a három hogy és még folyó országát, annak lakóit, faját, nemzetét soha senki jobban nem szerette. Megmondjam, hogy tünnepmény életének, mely tetteit tartom legnagyobbának? Mikor a nemzet háromszázados szolgátsáán szabadná, önműllő tette magát és sorát maga kezdte intézni, s midőn azok arányukodásra, kiknek a szolgátsá az élet, a szabadság a halál, bebört ismét a magyar ég s a zoldos seregek terhes föllegei jelennek meg a hátukon. Egyszerre östegdede, megdöbbenés lesz urrá a lelkeket a vérs létára.

Tétovává keresi vezetőt az ország s elkecsereve látja azokat félre vonulni. Ekkor állott Kosuth Lajos a nemzet előtt. Leszek a vezíró, sorozd intézője így szólt a magyarokhoz. Léte az a szízlő? Fölésküldtél rája, alkotmányod, szabadságod erre van fölírva. Nézd e szép piros szín, halaványul rajta, fásidnak életével, piros vér hullásával kell színt újra élnéknek festened. Vagyont és vért kért és kapott a nemzetől Kosuth és megindította a 48-iki szabadságharozot. Ez volt legnagyobb teste nagy életének. Nem tudta, diadal, dicsőség lesz-e az eredmény, vagy vereség, de egyet tudott, hogy ebből a harcából fog kistájni Magyarországot jövőndő élete, alkotmányos szabadsága. Szent harczában a nemzetnek egy csapp vér sem ömlött ki hiába, nem káromlás tölem, hogy ha azt állítom, hogy még a hóér is a mi javunkra gyilkolt.

Drága volt az ár is, de nagy az érték is mit érte kapunk. Belátta az egész világ, belátták még el-yomdánk is, hogy ez a nemzet, melynek fia így tudnak meghalni, az éltere természet, szabadságra éret. Szívemből fakadt igaz meggyőződés, hogy e harez nélkül ma is rabok, osztozó-mászó nyomorultak volnának egy kis kegyért, egy kis jéért csak egy könyörögnék.

Ezért mondjuk, Árpád a hon alapító, Szent István és IV. Béla királyaink után Kosuth Lajos atyánkat Magyarországnak negyedik urjalapítójának.

Hogy az újra alapított nemzet élete tartós, hosszú legyen, hogy Kosuth honszerelme áthasson minden magyar szívet, hogy Kosuth Lajos eszméi urrá legyenek minden magyar elmén, ezért ültetik ezt a pohárt.

A város küldöttsége.

Mialatt a közönség itthon ünnepelt, a város a budapesti országos Kossuth-ünnepélyen is megjelent képviselővel. Ott voltak: *Havának* József golgármester-Polcer Péter gazdasági tanácsos, *Tóth* Arthur városi bizottsági tag, lapszerkesztő. A küldötték Kosuth sírjára letették a város hatalmas koszorúját.

A beszédet feneticus taps és óvációk követték.

Nagy Ignác ügyvéd emelte fel ezután poharát. Leírta azokat a felelhetetlen tündéri órákat, melyeket a nagy turini kirándulás alkalmából Kosuth körében töltött, a ki akkor 1 óra 37 percig tartó beszédet intézett a magyarokhoz a turini kiállításon. Előtte lebeg Kosuth és '48' és hazafias lelkes örömeidet, a kiknek legtojobbjá orlék viseli a katona legvalódió érdemeit: a sebhelyt. A jelenlévő 48-as honvédeket bemutatja a következőkben:

Sűrű taps és éljenezés mellett éltette őket és mindenki sietett, hogy forró kézszoritást váltson a derék öreg honvédekkel.

Gáncs Jenő ág. ev. lelkész is Kosuth emlékének adózott klasszikus szép szavakkal, hogy *Gándócy* Flóris is. Nagy hatást kellett *Gándócy* beszédének végpápaszusa, hogyha az utókor is oly tettekre kész lesz, mint 48-iki elődeik voltak, nem kell félni e nemzetet a veszély óráiban sem. Végül a jelenlévő 48-as honvédek nevében *Zsigmond* Mihály szólalt fel. Mindnyájan nevében hálaosan köszöni meg, hogy öreg napjainkra ezen az emlékeztetés napon így kellemes estét szerettek nekik, Az Isten áldását kívánja a vendég-látókra és család-jaikra.

A társaság késő éjjel gyűjt maradt. Ezzel be is fejeződött a pénteki nap programja.

Az izraeliták ünnepe.

A haladóparti izr. templomban ma szombaton délelőtt 11 órakor az istentisztelet közben dr. *Steinhers* Jakab főrabbi ádózott Kosuth emlékének. Kosuthot az ország Megváltójának nevezte és Mózeshez hasonlította őt, ötlenczón állítva páruzámba a két nagy férfi életét. Kosuth iratai — mondá a szónok — a nemzet Bibliáját képezik; ebből tanulják meg a nagyok, az ország vezetői, hogy miké kell kormányozni, miké kell szembe szállni idegen betolakodó ellen, miké kell ellenállni a mézeses szavú álnokoknak; ebből tanulják meg a kicsinyek, hogy miké kell erősem és szívósnak lenni a szabadság megőrzésében. A lelkes, hazafias beszéd kiváló tetőzetben rézostál.

Az ünnepélyen a városi hatóság képviselőiben *Fittler* Béla tiszti ügyész és *Polcer* Péter gazdasági tanácsos voltak jelen.

Egyéb ünnepek.

Az iskolák mindegyike szintén megünnevelte a Kosuth-napot. A real iskolában, a kereskedelmi akadémián, az elméleti és polgári iskolában, valamint az iparos tan okos iskolájában szerte neves szavakkal beszédet és szavakat voltak.

A ciszterciós gimnáziuma pedig ma délután 5 órakor tartott szép, lélekemelő ünnepélyt, a melyen igen nagy közönség jelent meg.

Az „Egyenlőség asztaltársaság” f. hó 21-én vasárnap este 8 órakor 1 koronás vacsorát tart saját helyiségében a zóldfa utcai Szűts-vendéglőben. Előjegyzések itt fogadtatnak el.

A „Kosuth Lajos asztaltársaság” ugyan-azak 21-én este 8 órakora budai-ut. Latzkovich féle Szarvas vendéglőben tart Kosuth-ünnepélyt szavalkokkal és dalárdai énekekkel. Belpéti díj 60 fillér. Nők nem fizetnek.

Nyilvános közölnet. A tegnap lefolyt emlékül-ünnep alkalmából az öreg 1848/9-iki honvédeknek székesfehérvári lakosok, *Németh* Vince magázó ur 6 láda és *Avandul* Sándor magázó ur 2 láda szivar véget voltak szivesek adományozni, legadják érte közönetünket. Az orghonvédek nevében *Gándócy* Flóris honvéd egyleti elnök.

A Székesfehérvári Iparos Ifjak Önközpö-köre f. hó 21-én vasárnap este 7 órakor tartja Kosuth Lajos születésének 100 éves évforduló ünnepélyt szavalkokkal és társasvacsorával.

Műsor: 1. Fohász írta *Rákósy* Viktor. Előadja: *Bader* Juliska k. a. 2. Hazánk írta *Pelldi* Sándor. Szavalka *Jakab* Ferenc. 3. Kont *Garay* Jánostól. Szavalka: *Selmeczy* Péter. 4. Honvéd panasza írta *Bárfai* Antal. Szavalka: *Kiss* István. 5. Felolvasás tartja *Antal* István.

A műsort társasvacsora követi. Egy teríték ára 60 krajczár. Belpéti díj nincs.

H I R E K.

— A munkás sztrájk. A munkások sztrájkja még mindig erősen tartja magát, ha csak a munkaadók az utolsó órákban valahogy meg nem egyeznek a munkások vezetőivel, a kik szintén engedtek, amelyben most 1 frt 20 król 1 frt 60 krig terjedő bér-skálát állítottak össze. A katonai élelmezési raktár építői most hirdményileg teszik közzé, hogy azon este, ha a náluk sztrájkolt munkások hálton, e hó 22-én vissza nem térnek, úgy munkátörvényeiket veszedják az Ipartestületnek és vierei kömüvesekkel dolgoztatnak. Ugyanzen jelentette ki a Deli vasuti műhely építkezésénél dolgozó vállalkozó. — A munkások csütörtökön délután 3 órakor a *Sóstón négyülést* tartottak *Kuti* Fülöp alkaptány jelenlétében. A gyűlés legpikánsabb mozzanata volt az a több rendbeli támadás, melyet a Fejérmegyei Napló és K. B. nevű munkatársai ellen intéztek. Ez a lap huzaját indított — mondta a többek közt *Pintér* Kálmán — a munkások ellen, az általuk hirtellett felebaráti szeretet nevében. A *Bernstein* és *Káldor* czeget is csak azért üldöztek, mert az véletlenül záidó Rügalmakat írt a lap akkor, azt teszi most, *Libis* Imre és *Háden* Kálmán magát a czikket íróját támadták oly erősen s oly vehementiával, hogy *Kuti* r. alkaptány többször megakasztotta a szónokokat, figyelmeztetvén őket, hogy a személyeskedéstől tartózkodjanak.

— *Pillsbury* Székesfehérvárott. A sakk-művészet világhírű championja: *H. N. Pillsbury* hétéfőn Székesfehérvárra érkezik, s mint az idevaló sakkör vendége mérközött rendez a jelenlévők tagokkal. A jeles sakk matadornak *Marócy* Gézán kívül még csak egyetlen ellenfele van, a kivel komoly mérkőzése volt: *Eckner* Győző, a székesfehérvári real iskola kiváló tanára, a ki annak idején Hannoterben megverte. Ez a tény valamint a székesfehérvári sakkör szives vendégvárosra készítette a jeles mestert, hogy vidéki városba is elmenjen. Most *Bécsből* jött, *Hamburgban*, *Berlinben* volt s mindentudóan győztesen került ki. *Pillsbury* hétfőn délután 6 órakor az Ott-hon-kávéház elkülönített részében mérkőzik meg az idevalókkal, még pedig a hány versenyzik: mindél *egyszerre*, a *tábla* megtekintése nélkül. A mérkőzéshez való belpéti díj 1 korona, miután a sakkör 200 korona tiszteletdíjat á a mesternek. (Budapestben 1000 koronát kap egy campagve-re.) Az érdekes versenyre *Lukács* Lászlónál, a kör ügybuzgó tagjánál lehet jelentkezni, a ki-

nek fáradozása tette lehetővé, hogy a székesfehérvári sakkörök a világ első championjától tanuljanak és — megveressék magukat.

— *Katonai kiüntetés.* *Schuler* Jenő alezredesnek a székesfehérvári 17-ij hóvé g, ezred parancsnokát, a ki nemrég győzött ki adyos lábírésből, a királyi kegy is feltekerte. Mint a hivatal nap szept. 10-ik száma jelenti, ő felsége *Schuler* Jenő alezredesnek a katonai érdemeiret adományozta.

— *Családi dráma.* Véres családi drama játszódott le tegnapelőtt a közel levő *Urhida* községben. *Pap* János odavaló lakos összeveszett a feleségével, a ki szűl-leskel. A brutális férfi ezután csakhamar kést rántott elő s feleségébe mártotta azt, éppen ennek szive alag. Az asszony rövid időn belül kiszenvedett, *Pap*ot a csendőrség ma elfogta s bezsállította az ügyesség fogházába.

Az esküdtészek elé tartozó bünyügek most már annyira megsaporodtak, hogy *Ujházy* Sándor kir. főügyész helyettes *Daróczy* István kir. törvényészeki elnököt közbéso ülésszak összehívását kérelmezte s így lehet, hogy a novemberi esküdtészek előtt még októberben lesz egy esküdtészeki ciklus.

— *A mulatság vége.* Pénteken este nagy feltűnést kellett az ósz utcazi *Rainitz* féle kávéházban egy idegen ur, ki ugyancsak rendelte a sört meg a bort. Asztal, székek, poharak össze szult, midőn azonban fizetésre került a sör, megugrott. A kávé feljelentésére a rendőrség ma reggel a vasuti állomáson letartóztatta az idegent, ki *Spilberger* Jakab *balassagyarmati* ügynöknek, utazónak, majd bankhivatalnoknak mondja magát, *Spilberger* egyenlőre a rendőrség foglya, míg a személyzet illető tavraili válasz *Balassagyarmatról* megérkezik.

— *A martonyásári gondnokválasztás.* Ismeretes, hogy a martonyásári árvaház gondnoki állására *Deák* Gerzson k.szt.-péteri ev. ref. tanító egy szavazat többséggel választotta meg az árva házi választmány, a mi ellen gr. *Czirákny* Antal a megyei közgyűléshez fellebbezett. A közgyűlés előző határozatát *Czirákny* gr. ezután a belügyminiszterhez fellebbezte meg, a kinek döntése ma érkezett le. A belügyminiszter szintén elutasította a fellebbezést, a közgyűlés határozatát indokainál fogva helyben hagyva.

— *Baleset a vadászaton.* *Zichy* Jenő gróf szentiványi és szent-mihályi vadászterületsein a napokban fejezték be a hat napig tartó vadászatot, a melyen 820 foglyot ejtettek el. A vadászatokon 8—10 vadász vett részt többek közt az ifju *Konstantinovic* Miklós herceg, a ki az utolsó nap egy kukoricában véletlenül *ő embert sörézzel* meg, köztük gr. *Zichy* Ödönt, egy vadort s három hajót. Nagyobb kárt azonban a seretek senkiben sem tettek, úgy hogy miután az orvos a sebeket bekötözte s a hajtok fájdalom díjat kaptak, ezek — hir szerint — azsal a szives kézzel fordultak a tözés ifju vadászhoz mikor tetszik ismét előjenni?

— *Idégenek névsora.* 1902 szeptember hó 20-án. *Barnai* Ignác „Magyar király” szállodája. *Szabó* László *Szombathely*, *Kornis* és családja *Kis-Bér*, *Bartok* mérnök *Bpest*, *Pik* Dezso *Bpest*, *Marmaros* és neje *Sesabka*, *Scherbáger* mérnök *Szombathely*, *Mirechbein* utazó *Bécs*, *Adolf* tanár *Gyapa*.

Enders János „Fekete Sas” szállodája. *Hochenberg* *Frigyes* utazó *Bécs*, *Troppau* *Walter* fegyvergyári igazgató *Pilsen*, *Fehér* *Adolf* utazó *Bpest*, *Lustig* *Adolf* utazó *Bécs*, *Schwartz* *Ignác* utazó *Bpest*, *Robisek* utazó *Bécs*, *Lieder* utazó *Bécs*, *Schlesinger* utazó *Bécs*.

— *Piaci árak:* 1902 szeptember hó 20-án. *Buza:* 6.75—6.78 *Roza:* 5.75—5.78 *Árpa:* 4.60—4.90 *Zab:* 53.0—5.40 *Kukorica:* 6.00 *Az* árák 50 kilogramonként korona értékben értendők.